

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН САЮЗА СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕНІКАЎ БЕЛАРУСІ, КІРАўНІЦТВА ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВА ПРЫ СОВЕЦЕ МІНІСТРАЎ БССР, МІНІСТЭРСТВА КІНЕМАТАГРАФІІ БССР І КАМІТЭТА ПА СПРАВАХ КУЛЬТУРНА-АСВЕТНЫХ УСТАНОЎ ПРЫ СОВЕЦЕ МІНІСТРАЎ БССР.

№ 26 (673)

Субота, 26 чэрвеня 1948 года.

Цана 50 кап.

ВЯЛІКАЯ ЗАВАЁВА

Адна з велізарнейшых заваёў Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі заключаецца ў тым, што рэвалюцыя ўзяла з гучы народных мас невывучэную армію талентаў і стварыла ім самыя спрыяльныя ўмовы творчага росту і плённай дзейнасці.

Дзе на свеце, акрамя Краіны Саветаў, чалавек праца вольны выбраць сабе такі род дзейнасці, які найбольш блізка ім і які найбольш адпавядае яго здольнасцям?

Толькі ў нас, у савецкай дзяржаве, воляю партыі Леніна—Сталіна зроблена выключна ўсё неабходнае для сапраўды ўсеагульнага, сапраўды масавага выяўлення і выхавання талентаў.

Заветныя словы вялікага Леніна здзейсніліся. З самых глыбінных нетраў народаў Савецкага Саюза ўзнялася да плённай дзейнасці незлічона армія такіх талентаў з народа, якія паказваюць сёння ўсёму свету, усёму прагрэсіўнаму чалавечеству влікі прыклад перадавой навукі і тэхнікі, мастацтва і літаратуры.

І гэта натуральна, таму што таленты працягаюць сябе толькі там, дзе для іх створаны спрыяльныя грамадскія ўмовы.

Ужо самі законы, рухаючы сілы развіцця сацыялістычнага ладу пабудаваны так, што па сваёй прыродзе яны не могуць не раскрыць крышні невывучэнных творчых сіл народа. І ўсё зольнае, таленавітае, што маецца ў яго асяроддзі, не можа застацца ў цені, не можа быць забытым.

У гэтым няма нічога выпадковага, нічога нечаканага. Таму што мы жывем у шчаслівай краіне, дзе ўсё накіравана на дабро чалавека, на бесперапыннае павышэнне яго матэрыяльнага добрабыту і культурнага ўзроўня.

На самой справе, дарэволюцыйная Беларусь, адсталая, прудушаная палітычна і забітая эканамічна ўсёй краінай, — не мела не толькі ніводнай вышэйшай навуцкай установы, але і народнай школы на роднай мове. Ці-ж мог працоўны народ выяўляць свае патэнцыяльныя дараванні і таленты тады, калі доступ да ведаў і навукі быў для яго наглуха закрыты? Само сабою разумела, што ён павінен быў зносіць жабраце Івананне, не думачы ні аб якой інтэлектуальнай дзейнасці.

І толькі Вялікая Кастрычніцкая Сацыялістычная рэвалюцыя прынесла нашаму народу выражанае ад галечы і выражэння і стварыла яму ўсе неабходныя ўмовы для поўнага эканамічнага росквіту і культурнага росту.

Прамым вынікам усё гэтага з'яўляецца адна з велізарнейшых заваёў сацыялістычнай рэвалюцыі — выхаванне сапраўды народнай савецкай інтэлігенцыі.

І сапраўды, тое, што раней здавалася недасягальным, фантазіяй, сёння стала рэальным фактам, жывой рэчаіснасцю. У выніку правільнага ажыццяўлення ленінска-сталінскай нацыянальнай палітыкі, з гучы народных мас з'явіліся сапраўдныя таленты — адораныя дзяржаўныя дзеячы, палкаводцы, вучоныя, майстры мастацтва, літаратуры і музыкі. І сёння, ідучы насустрач трыццацігоддзю з дня стварэння Леніным і Сталіным Беларускай Савецкай Дзяржавы, народ наш з гордацю можа сказаць, што за гэты перыяд ён зрабіў такі гіганцкі скачок наперад у галіне эканамічнага і культурнага развіцця, на які ў іншых умовах спатрэбілася б цэлая стагоддзі. Савецкая Беларусь назаўсёды вызвалілася ад эканамічнай адсталасці і бескультур'я. Яна стала адной з перадавых індустрыяльна-калгасных рэспублік Савецкага Саюза, з густой сеткай першакласных прамысловых гігантаў, электрастанцый, МТС, тэатраў, клубуў, бібліятэк, школ, вышэйшых навучальных устаноў, якіх у рэспубліцы налічваецца 26. І калі рост культуры з'яўляецца прамым вынікам эканамічнага росквіту, то аб гэтым крамамоўна сведчыць бесперапыннае павелічэнне ў БССР колькасці вышэйшых і сярэдніх навучальных устаноў, школ-дзесцігодкаў, школ-сямгодкаў і г. д. Сёння ў рэспубліцы налічваецца больш дзесці тысяч школ, к п'ятдзяткаму году іх будзе 113.75. У 107 тэўнікумах навучання 32.324 студэнтаў — значна больш, чым да вайны. К канцу пасляваеннай сталінскай пяцігодкі іх колькасць узрасце да 43,9 тысяч чалавек, — на 31,4 проц. больш даваеннага ўзроўня. Нашы вышэйшыя навучальныя ўстановы па колькасці студэнтаў ужо даўно перавысілі даваенную лічбу. Калі ў 1940—1941 гадах студэнтаў інстытутаў і універсітэта было 13.454 чалавекі, то сёння іх ужо 13.633; к п'ятдзяткаму году іх будзе 21,4 тысяч чалавек — на 31,3 проц. больш, чым у 1940 г.

Не дзівя, што наша прамысловасць, сельская гаспадарка і культурныя ўстановы неспыня папярэняцца адукаванымі, высокакваліфікаванымі кадрамі.

Толькі ў гэтым годзе нашы спецыяльныя сярэднія навуцкія ўстановы — тэхнікумы і вучылішчы — далі больш сямі тысяч спецыялістаў. Адно педагогічна і навуцкіх інстытутаў выпускаецца сёння 1.470 выкладчыкаў рознастайных дысцыплін. А рэспубліка ў цэлым атрымае ў бягучым годзе 2.310 спецыялістаў з вышэйшай адукацыяй. Усё гэта з'яўляецца красамоўным доказам не толькі таго, наколькі велізарны патрэбнасці нашай прамысловасці, сельскай гаспадаркі і культурна-асветных устаноў у высокакваліфікаваных работніках з вышэйшай і спецыяльнай адукацыяй, але і аб велізарнай размаху асветы і адукацыі ў БССР.

Гэта з'яўляецца вялікай заваёвай нашага народа, і яна даўно ўжо заложанае законнае права на шырокае адлюстраванне ў творах літаратуры і мастацтва. Іх цэнтральным вобразам заўсёды быў і застаецца шчыры савецкі патрыёт, актыўны барыцьбіт за камунізм. Ён з'яўляецца сапраўдным героем нашага часу, і любоў да яго ўзнікае з пачуцця здзіўлення перад яго творчай энергіяй.

Вось чаму неабходна, каб гераічны вобраз нашага чалавека яшчэ больш ярка і поўнакроўна быў адлюстраваны ў творах літаратуры і мастацтва «не толькі такім, як пісаў Максім Горкі, якім ён ёсць сёння, але і такім, якім ён павінен быць» і будзе — заўтра».

Усеаюсны Дом народнай творчасці імя Н. К. Крупскай і Камітэт па справах мастацтва пры Савецкім Міністраў ССР адкрываюць у Цэнтральным парку культуры і адпачынку імя М. Горкага Усеаюсны выставку самадзейнага мастацтва.

Усеаюсны Дом народнай творчасці імя Н. К. Крупскай і Камітэт па справах мастацтва пры Савецкім Міністраў ССР адкрываюць у Цэнтральным парку культуры і адпачынку імя М. Горкага Усеаюсны выставку самадзейнага мастацтва.

Усеаюсны Дом народнай творчасці імя Н. К. Крупскай і Камітэт па справах мастацтва пры Савецкім Міністраў ССР адкрываюць у Цэнтральным парку культуры і адпачынку імя М. Горкага Усеаюсны выставку самадзейнага мастацтва.

Усеаюсны Дом народнай творчасці імя Н. К. Крупскай і Камітэт па справах мастацтва пры Савецкім Міністраў ССР адкрываюць у Цэнтральным парку культуры і адпачынку імя М. Горкага Усеаюсны выставку самадзейнага мастацтва.

Усеаюсны Дом народнай творчасці імя Н. К. Крупскай і Камітэт па справах мастацтва пры Савецкім Міністраў ССР адкрываюць у Цэнтральным парку культуры і адпачынку імя М. Горкага Усеаюсны выставку самадзейнага мастацтва.

Усеаюсны Дом народнай творчасці імя Н. К. Крупскай і Камітэт па справах мастацтва пры Савецкім Міністраў ССР адкрываюць у Цэнтральным парку культуры і адпачынку імя М. Горкага Усеаюсны выставку самадзейнага мастацтва.

Усеаюсны Дом народнай творчасці імя Н. К. Крупскай і Камітэт па справах мастацтва пры Савецкім Міністраў ССР адкрываюць у Цэнтральным парку культуры і адпачынку імя М. Горкага Усеаюсны выставку самадзейнага мастацтва.

Усеаюсны Дом народнай творчасці імя Н. К. Крупскай і Камітэт па справах мастацтва пры Савецкім Міністраў ССР адкрываюць у Цэнтральным парку культуры і адпачынку імя М. Горкага Усеаюсны выставку самадзейнага мастацтва.

Усеаюсны Дом народнай творчасці імя Н. К. Крупскай і Камітэт па справах мастацтва пры Савецкім Міністраў ССР адкрываюць у Цэнтральным парку культуры і адпачынку імя М. Горкага Усеаюсны выставку самадзейнага мастацтва.

Плакат, выпушчаны Дзяржаўным выдавецтвам БССР

Па Савецкай Беларусі

Да 30-годдзя БССР

У Маладзечанскай вобласці метадам народнай будовы пабудаваны новыя Дамы культуры ў вёсках Крэва, Залессе, Соля Смаргонскага раёна. Заканчваецца будоўня трох памішчанняў для хатняй чытальні ў Валожынскім раёне. Будуецца Дамы культуры на 260

месц у Канстанцінаўскім сельсавеце, Свірскага раёна. Прасторны, прыгожы клуб пабудаваны ў вёсцы Калыды, Крыўцкага раёна. Будуюць клубы зварнуліся з заклікам да ўсіх сялян вобласці — да 30-годдзя БССР пабудавань у кожнай вёсцы новы клуб або хату-чытальню.

Канцэрт-лекцыя аб Рымскім-Корсакаве

20 чэрвеня ў клубе Мінскага аўтазавода быў арганізаваны канцэрт-лекцыя, прысвечана 40-годдзю з дня смерці Рымскага-Корсакава. Лекцыю аб жыцці і творчасці кампазітара прачытаў І. Нісевіч. Сімфанічны аркестр Беларускай Дзяржаўнай філармоніі (дырыжор Тацяна Каламейцава) выканаў урыўкі з опер «Казка аб цары Салтане» і «Залаты пэўнік».

Заслужаны артыст Армянскай ССР Н. Сярдубаў і артыстка філармоніі С. Айзенберг выканалі ары з оперы «Цароўна нявеста». У канцэрце прыняла ўдзел таксама артыстка Беларускага Дзяржаўнага драматычнага тэатра імя Янкі Купалы М. Мірончык, якая прачытала ўрыўкі з «Казкі аб цары Салтане» А. С. Пушкіна.

Нігі для сельскіх бібліятэк

Па ініцыятыве грамадскасці Полацка на падпрыемствах і ва ўстаноўках горада разгарнуўся масавы збор літаратуры для калгасных бібліятэк. За першыя два тыдні сабраны кнігі на суму 13 тысяч рублёў. Ужо ўкамплектаваны 120 калгасных бібліятэк. У кожную бібліятэку ўваходзяць творы В. І. Леніна,

І. В. Сталіна, біяграфіі В. І. Леніна і І. В. Сталіна, творы М. Горкага, В. Маякоўскага, А. Талстога, М. Шолохава, А. Фалдзеева, Д. Фурманова, Я. Купалы, Я. Коласа і інш. Да 3 ліпеня — дня вызвалення Беларусі ад нямецкіх захопнікаў — будзе ўкамплектавана для пасылкі ў калгасы кля 200 бібліятэчак.

САМАДЗЕЙНАЕ МАСТАЦТВА БССР НА МАСКОЎСКОЙ ВЫСТАЎЦЫ

Усеаюсны Дом народнай творчасці імя Н. К. Крупскай і Камітэт па справах мастацтва пры Савецкім Міністраў ССР адкрываюць у Цэнтральным парку культуры і адпачынку імя М. Горкага Усеаюсны выставку самадзейнага мастацтва.

Усеаюсны Дом народнай творчасці імя Н. К. Крупскай і Камітэт па справах мастацтва пры Савецкім Міністраў ССР адкрываюць у Цэнтральным парку культуры і адпачынку імя М. Горкага Усеаюсны выставку самадзейнага мастацтва.

Усеаюсны Дом народнай творчасці імя Н. К. Крупскай і Камітэт па справах мастацтва пры Савецкім Міністраў ССР адкрываюць у Цэнтральным парку культуры і адпачынку імя М. Горкага Усеаюсны выставку самадзейнага мастацтва.

Усеаюсны Дом народнай творчасці імя Н. К. Крупскай і Камітэт па справах мастацтва пры Савецкім Міністраў ССР адкрываюць у Цэнтральным парку культуры і адпачынку імя М. Горкага Усеаюсны выставку самадзейнага мастацтва.

Усеаюсны Дом народнай творчасці імя Н. К. Крупскай і Камітэт па справах мастацтва пры Савецкім Міністраў ССР адкрываюць у Цэнтральным парку культуры і адпачынку імя М. Горкага Усеаюсны выставку самадзейнага мастацтва.

Усеаюсны Дом народнай творчасці імя Н. К. Крупскай і Камітэт па справах мастацтва пры Савецкім Міністраў ССР адкрываюць у Цэнтральным парку культуры і адпачынку імя М. Горкага Усеаюсны выставку самадзейнага мастацтва.

Усеаюсны Дом народнай творчасці імя Н. К. Крупскай і Камітэт па справах мастацтва пры Савецкім Міністраў ССР адкрываюць у Цэнтральным парку культуры і адпачынку імя М. Горкага Усеаюсны выставку самадзейнага мастацтва.

Усеаюсны Дом народнай творчасці імя Н. К. Крупскай і Камітэт па справах мастацтва пры Савецкім Міністраў ССР адкрываюць у Цэнтральным парку культуры і адпачынку імя М. Горкага Усеаюсны выставку самадзейнага мастацтва.

Гастролі тэатра імя Янкі Коласа ў Мінску

3 ліпеня спектаклем «Цэнтральны ход» К. Губарэвіча і І. Дорскага пачынае свае гастролі ў Мінску Беларускае Дзяржаўнае драматычнае тэатр імя Янкі Коласа. Сталіначам глядачу будуць паказаны новыя пастаноўкі: «Вялікая сіла» Б. Рамашова, «Вас выклікае Таймыр», К. Ісаева, А. Галіча, «Лес» А. Астроўскага, «Овод» В. Войніч.

У рэпертуары тэатра таксама спектаклі: «Несцярка» В. Вольскага, «Гамлет» В. Шакспіра, «Так і будзе» К. Сіманавы, «Рэвізор» Н. Гоголя. У галоўных ролях выступаюць лаўрэаты Сталінскіх прэмій П. Малчанавы, А. Ільінікі, Ц. Сяргейчык.

Побач з выступленнімі на сцэне тэатра імя Янкі Купалы, будуць дадзены выязныя спектаклі на Аўтазаводзе, Трактарным заводзе і іншых тэатральных пляцоўках Мінскай вобласці.

ВЫСТАЎКА ВЫЯВЛЕНЧАГА МАСТАЦТВА

Да 4-ай гадавіцы дня вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў у Пінску арганізуюцца абласная мастацкая выстаўка.

Работнікі Дома народнай творчасці робяць пяер папярэдні прагляд і адбор лепшых работ. Давід-Гарадоцкі разбяр па дрэву, удзельнік рэспубліканскай выставкі мінулага года т. Кудзелька прадставіў свае новыя работы — «Валат нашага часу» і «Пераможца», мастак гор. Лунінец тав. Каўко — дзве работы маслам: «Партызаны пасяда бою» і «Аўтапартрэт».

Заканчваецца работы для выставкі мастакі гор. Пінска: т. т. Яфімаў працуе над партрэтамі В. І. Леніна, Сароў — над партрэтамі І. В. Сталіна. Кампазіцыю «1942 год пад Масквой» прадставіць на выставку мастак т. Грамыка. Над вялікай кампазіцыяй у гіне «Дружба народаў СССР» працуе скульптар Баранаў. Разбяр па дрэву тав. Шахноўчак заканчвае барельеф В. І. Леніна. Апрача гэтага ён пакажа свае работы: «Партызаны пасяда бою», «Араты», «Маніч», «Чапаеў» і інш.

Усеаюсны Дом народнай творчасці імя Н. К. Крупскай і Камітэт па справах мастацтва пры Савецкім Міністраў ССР адкрываюць у Цэнтральным парку культуры і адпачынку імя М. Горкага Усеаюсны выставку самадзейнага мастацтва.

Усеаюсны Дом народнай творчасці імя Н. К. Крупскай і Камітэт па справах мастацтва пры Савецкім Міністраў ССР адкрываюць у Цэнтральным парку культуры і адпачынку імя М. Горкага Усеаюсны выставку самадзейнага мастацтва.

Усеаюсны Дом народнай творчасці імя Н. К. Крупскай і Камітэт па справах мастацтва пры Савецкім Міністраў ССР адкрываюць у Цэнтральным парку культуры і адпачынку імя М. Горкага Усеаюсны выставку самадзейнага мастацтва.

Усеаюсны Дом народнай творчасці імя Н. К. Крупскай і Камітэт па справах мастацтва пры Савецкім Міністраў ССР адкрываюць у Цэнтральным парку культуры і адпачынку імя М. Горкага Усеаюсны выставку самадзейнага мастацтва.

Усеаюсны Дом народнай творчасці імя Н. К. Крупскай і Камітэт па справах мастацтва пры Савецкім Міністраў ССР адкрываюць у Цэнтральным парку культуры і адпачынку імя М. Горкага Усеаюсны выставку самадзейнага мастацтва.

Усеаюсны Дом народнай творчасці імя Н. К. Крупскай і Камітэт па справах мастацтва пры Савецкім Міністраў ССР адкрываюць у Цэнтральным парку культуры і адпачынку імя М. Горкага Усеаюсны выставку самадзейнага мастацтва.

Усеаюсны Дом народнай творчасці імя Н. К. Крупскай і Камітэт па справах мастацтва пры Савецкім Міністраў ССР адкрываюць у Цэнтральным парку культуры і адпачынку імя М. Горкага Усеаюсны выставку самадзейнага мастацтва.

Новыя матэрыялы ў музеі Янкі Купалы

У гэтым годзе музей Янкі Купалы ўбагаціўся новымі цікавымі матэрыяламі. Сярод іх — нядаўна атрыманая з ленинградскіх архіваў поўная біяграфія Я. Купалы, рукапісы 15 вершаў паэта, напісаных у раннія гады творчасці, рукапісы пэмы «Нікол», артыкул «Ці маем права мы адракацца ад сваёй роднай мовы», надрукаваны на пішучай машыцы і падпісаны псеўдонімам Янка Луцэўшчык.

У працэсе навукова-даследчай работы супрацоўнікам музея ўдалося раскрыць новыя псеўдонімы паэта. Псеўдонімы адносяцца да перыяду дарэволюцыйнай творчасці Янкі Купалы.

Атрыманы фотакопіі аўтабіяграфіі народнага паэта і яго лістоў да вучоных, сяброў і пісьменнікаў. Гэтыя матэрыялы ахопліваюць перыяд з 1913 па 1930 гады.

Вялікая колькасць фатаграфічных здымкаў ілюструе сувязь паэта з Беларускай моладдзю ў час прабы-

вання Я. Купалы ў Пенярбурзе, калі ён вучыўся на агульнаадукацыйных курсах, і ў Вільні, калі паэт працаваў у рэдакцыі газеты «Наша ніва».

Музей набыў таксама адрукаваны на пішучай машыцы новы вяртыянт пэмы «Сон на кургане» з папярэжымі, зробленымі самім паэтам.

Адшуканы партрэт Янкі Купалы (масла), напісаны мастаком Полазавым. Гэты партрэт быў вывезены нямецка-фашысцкімі захопнікамі.

Музей народнага паэта Латвіі Яна Райніса нядаўна прыслаў групавыя фотаздымкі. На адным з іх — Ян Райніс і Янка Купала з групай беларускіх пісьменнікаў, на другім — Ян Райніс сярод вучняў Рыжскай Беларускай гімназіі, якія паставілі спектакль «Паўлінка».

Навуковыя работнікі музея падрыхтавалі спецыяльны альбом, у якім сабраны матэрыялы, што адлюстроўваюць жыццёвы і творчы шлях Янкі Купалы.

Альбом мае 53 старонкі тэкста і ілюстрацыі.

На радзіме Янкі Купалы

Паміж зялёных узгоркаў, паміж дубовых і бярозавых гаў раскінуліся хаты невялікай ціхай вёскі. Гэта Вязынка, радзіма Янкі Купалы. Гледзячы на тугэйшую цудоўную прыроду — ясеню, ляскавую і крыху задуменную, успаміналіся многія задушэныя вершы паэта.

А вась і рачулка з невялікім вазерам, а над ім старая сялянская хата з бэльмі аянішчамі. Сэрца пачынае біцца мацней: тут шэсцьдзесят шэсць гадоў назад нарадзіўся вялікі народны паэт Беларусі Янка Купала. Пакрыўленага гадзімі хата пахарашэла, прыбралася ў кветкі і зеляніну. Над уваходам, над мемарыяльнай дошкай — чырвоная палотнішча, на якой напісаны словы бюсмертнага пэяра:

Цвіці, каласуйся, мой край,
Ці сонейка заход ці ўсход,
Аб Сталіне песню спявай,
Спявай, беларускі народ!

Сёння з самага ранку сюды пачалі збірацца сяляне, калгасніцы і калгаснікі з Вязынкі і вакольных вёсак, каб удзельнічаць ва ўрачыстасці адкрыцця доміка-музея — філіяла Дзяржаўнага музея Янкі Купалы. З букетамі кветак і ялічкімі прыйшлі вучні Гурнавіцкай школы. З Мінска прыехалі пісьменнікі, вучоныя, карэспандэнты.

Урачысты сход ад імя Акадэміі навук БССР і Саюза савецкіх пісьменнікаў Беларусі адкрыў В. Барысенка.

Слова бярэ Пятруся Броўка:

— Мы стайм на зямлі каля хаты, дзе нарадзіўся наш незалежны бацька, паэт і мысліцель Янка Купала. На ўсім сваім жыццёвым і творчым шляху Янка Купала быў разам са сваім народам, аддаў усе свае сілы і вялікі талент справе савецкага народа, справе Леніна—Сталіна.

— Янка Купала, — гаворыць старшыня Радзювіцкага Савета дэпутатаў працоўных дэпутат Вярхоўнага Савета БССР тав. Сянькоў, — зрабіў вялікі ўклад у будаўніцтва сацыялістычнай культуры, яго песні нас клікалі на працу. А ў час Вялікай Айчыннай вайны, калі мы былі ў партызанскіх атрадах, да

нас далатаді яго пальчыныя зяклікі — адважна кіць фашысцкіх захопнікаў. Гэта наш народ ніколі не забудзе, навічна аберажэ ў сэрцы.

Выступае старшыня калгаса імя Янкі Купалы тав. Краўцоў:

— Нашаму калгасу выплаў вялікі гонэр — насяці імя выдатнага шэ-эта-земляка, і мы гэтае імя ніколі не заплямім.

Таварыш Краўцоў расказвае аб поспехах маладога калгаса, аб тым, як змагаюцца купалаўцы за сталінскі ўраджай. І тут-жа, на сцяне дома-музея, мы бачым фотаздымкі лепшых людзей калгаса: аратых і себятэў, конохаў і дзярак.

— Гэты дарогі нашаму сэрцу домік, — зазначае тав. Краўцоў, — мы будзем берачы і дглядаць.

— Імя і творы Янкі Купалы, — гаворыць загадчык раённага аддзела народнай асветы тав. Гарошка, — вядомы ўсёму цывілізаванаму чалавечеству. Яго песні і сёння дапамагаюць нам у працы і барацьбе. Яны будуць жыць вечно.

Вершы, прысвечаныя Янку Купале, прачыталі паэты Максім Танк, Пліні Пястрэч, Пімен Панчанка.

З усхваляванымі словам выступілі дырэктар музея Янкі Купалы Уладзіслава Францаўна Луцэвіч, верны друг і спадарожнік паэта.

Затым выступілі вучні, вязьніцкія пісьменнікі. Звонкімі галасамі яны чыталі лютымі вершы, якія напісаў іх славуці зямляк, — пра Сталіна і Маскву, пра маладую калгасіну і Алесю.

Дом-музей адкрыты.

З вялікай любоўю і ўвагай тут падараны матэрыялы, дакументы, фотаздымкі, кнігі, якія паказваюць жыццёвы і творчы шлях паэта. Гэта — яркая аповесць аб верным сыне Беларускага народа, геніяльным паэце, выдатным савецкім патрыёце.

Ужо ў першы дзень домік-музей наведвала шмат людзей. У кнізе наведвальнікаў з'явіліся першыя ўсхваляваныя запісы. Няма сумнення, што ў доме Янкі Купалы ў Вязынцы пабудзе кожны, каму дарага імя народнага паэта, каму дарага беларуская паэзія.

На здымку: вучні Гурнавіцкай НСШ, Радзювіцкага раёна, Маладзечанскай вобласці, аглядаюць музей Янкі Купалы на радзіме паэта — у вёсцы Вязынка. Фота Г. Бугаенкі.

ШЛЯХ ТВОРЧАГА РОСТУ

Петрусь Броўка прайшоў больш чым 20-гадовы літаратурны шлях, які быў шляхам творчага росту паэта, яго вясняныя пошукі новай тэматыкі, новых форм і вобразаў для адлюстравання сацыялістычнай рэчаіснасці.

Яскравым пацвярджэннем гэтага можа служыць кніга Петруся Броўкі «Выбраныя творы», якая выйшла ў Кастрычніцкай серыі і змяшчае вершы і паэмы, напісаныя на розных этапах літаратурнай дзейнасці паэта.

Лірыка Петруся Броўкі — лірыка сціржэння і ўсалянення бурнага і ведлівага жыцця савецкага чалавека — сапраўднага ўладара скарбаў сваёй Радзімы.

Ужо ў ранніх творах лірычны герой Петруся Броўкі — актыўны, дзейны чалавек. У вершы «Ой, не шпачы, мая бязроўка» (1926 г.) праз жвавыя традыцыйна-літаратурныя вобразы — «бязроўка», «лілісныя вечары», «мурожныя лугоў», якімі звычайна празмерна захопленыя малодыя паэты, — пачынае акрэслівацца вобраз існаснага юнака, які, адчуўшы «свету нова росквіт», ірвецца на прасторы грамадскай працы. Яго лірычны герой імкнецца да дзейнасці.

Уход у жыццё ў яго і прыгожы, Слылі далёка моракі начы, Не буду я стаць на радзюжжы, Вачамі сумнымі глядзець у далачыны.

Петрусь Броўка ў сваёй творчасці паўстае, як непарозны ўдзельнік сацыялістычнага будаўніцтва. Адсюль і функцыя мастацкага слова ён вызначае актуальнымі задачамі сучаснасці. «Мне трэба, каб слова паднісла дэду», — востр з якой паэтычнай дэкларацыяй уваходзіць Петрусь Броўка ў літаратуру.

Сэнс гэтых слоў выяўляецца ва ўсёй далейшай творчасці паэта, які рос на ўзроўні лірыкі Маякоўскага.

Добратворныя ўплывы песняра рэвалюцыйна адчуваюцца ўжо ў вершы «Гды, як шпачы». Але вучоба ў Маякоўскага не была для Петруся Броўкі механічным перайманнем гатовых паэтычных формул і выразаў. Ідучы ад Маякоўскага, Петрусь Броўка ствараў арыгінальную паэму «1914» і «Праз горы і стэп». У першай з іх аўтар у грацэска-сатырычнай форме выкрывае імперыялістычную сутнасць сусветнай вайны, а ў другой — усаляе героіку змаганя Чырвонай Арміі з бальшымі бандамі ў час грамадзянскай вайны. Някія выпрабаванні дэсу не могуць спыніць вярстаннай волі да перамогі тых людзей, якія адчулі і ўбачылі, што яны адстойваюць сваю, савецкую ўладу — уладу працоўных. Такія асноўныя ідэі паэмы «Праз горы і стэп», твора, аўтэнтнага рамантыкалі змаганя за цудоўную будучыню.

Вобраз савецкай Радзімы, народа, становіцца цэнтральным вобразам твораў Петруся Броўкі.

Паўцём савецкага патрыятызма прасякнуты ўся творчасць паэта, пачынаючы ад ранніх вершаў, у якіх яшчэ не сфармавалася яго індыўідуальнае аблічча, да твораў ад Вялікай Айчыннай вайны і мірнай пасляваеннай адбудове гаспадаркі краіны, у якіх аўтар дасягае ўзростага паэтычнага майстэрства.

Ад усёй кнігі «Выбраныя творы» ствараецца такое ўражанне, нібы вершы, якія складаюць змест гэтага зборніка, належыць да адной вялікай нізкі «Радзіма», — так усё бакова адлюстравана гэтая тэма.

* Я. УСІКАЎ *

Дзе-ж крыніца такой палымнай любові да народа, да сваёй сацыялістычнай бацькаўшчыны? На гэтае пытанне паэт адказае сваімі творами. Яна — у тых вялікіх маляўніцтвах і прасторах, якія адкрыліся для працоўных у выніку Кастрычніцкай рэвалюцыі і сацыялістычнага пераўтварэння нашай краіны, дзе праца свабодных людзей стала справай чэсці, славы, любасці і геройства. Неабдымна прасторы — перад самай шчаслівай і ў свеце савецкай моладдзю... Найбольш выразна гэтая думка выказана ў вершы «Самая шчаслівая» — гімне малодсці героям сацыялістычнай сучаснасці.

Петрусь Броўка паэтызуе працу на калгасных палях (вершы «Зямля», «Ураджай», «Садоўнік», паэма «Кацярына» і інш.), усаляе дружбу нароўду Савецкага Саюза, іх працоўныя подзвігі ў імя шчасця і славы Радзімы («Браты»).

У паэме «Кацярына» аўтар паказвае, як проста жывучы, у мінулым батрачка, становіцца гераній працы, узгадарожжаецца ордэнам Леніна. Праўда, празмернае захваленне падрабязным апісаннем падзей іярэдка засланне вобраз каляўнай гераніі, яе асабісты рысы характару. Аўтару недастаткова пераканаўча ўдалося паказаць псіхалагічны працэс росту Кацярыны ад цёмнай, пасіўнай парабчанкі да свядомай і актыўнай калгасніцы.

У паэме шмат расцягнутых мясцін, спрощаных, часта непатрэбных апісанняў, якія ніякага мастацкага значэння не маюць ні для развіцця сюжэта, ні для раскрыцця характараў Кацярыны. Аднак, паэма з'яўляецца адным з важнейшых этапаў у творчай біяграфіі Петруся Броўкі, бо ў ёй аўтар зрабіў спробу даць вобраз станоўчага героя сучаснасці на матэрыяле жыцця калгаснай вёскі.

Тэматыка творчасці Броўкі надзвычай рознастайная. Усё, чым жыве наша сучаснасць, знаходзіць адлюстраванне ў яго творах. Перагортваючы старонкі кнігі «Выбраныя творы» і пераконваешся, як з кожным годам не толькі ўзбагачаецца і пашыраецца тэматыка твораў паэта, але і ўдасканалюцца яго паэтычныя майстэрства: змяняецца стыль, кампазіцыйная і лексічна-рытмічная структура верша.

І аб чым-бы ні пісаў паэт, — яго творы прасякнуты матывамі гераній любові да Радзімы, на абарону якой ён гатовы стаць у любую хвіліну. У 1938 годзе ў вершы «Палеская дарога» П. Броўка пісаў:

Аднойчы тут, у час работы, Трыжонка ўзнімацца гудзі, Прамчаць над борам самалёты, На бойку рушацца палкі. Як толькі гэты гук пачую, Паходны ранец развіваю, І моўкі кіжкі запісваю Паміж патронаў палажу.

Калі ў 1941 годзе пачалася Вялікая Айчынная вайна, Петрусь Броўка стаў на абарону сацыялістычнай бацькаўшчыны. Лірычны герой яго паэзій гэтага часу — матывы «савецкі тытан-чалавек», упэўнены, што «выйдзе Беларусь з палону» і «будуць сады Беларусі ізноўку на волі квітнець».

Ад усёй кнігі «Выбраныя творы» ствараецца такое ўражанне, нібы вершы, якія складаюць змест гэтага зборніка, належыць да адной вялікай нізкі «Радзіма», — так усё бакова адлюстравана гэтая тэма.

Паэт стварае «Паэму пра Смалячкова» — гімн мужнасці і неўміручасці народу-барцаў, які даў сваіму сину «карліны крылі», «зоркія вочы» і «постань асідка».

Высокага паэтычнага майстэрства П. Броўка дасягае ў мініяцюры «Надзя-Надзея». У ёй паэт пераасэнсоўвае традыцыйны народныя вобразы для глыбока-эмацыянальнага выяўлення ідэі. Тут і буйныя ветры, і белая бязроўка, і сірочая жалейка, і разгневаны хлопец, — усё на месцы, усё дарэчы, усё ўмяшчае ідэя-мастацкі пафас і выразнасць твора.

Яшчэ не змоўклі гарматы Вялікай Айчыннай вайны, яшчэ дыміліся папалішчы спаленых ворагам нашых сёл і гарадоў, а Петрусь Броўка першым у беларускай літаратуры адкаляецца на тэму аднаўлення пазмай «Ясны кут», нізкай вершаў, а пазней паэмамі «Хлеб» і «Думы пра Маскву». У гэтых творах знайшла сваё адлюстраванне тэма ўрачыстасці перамогі над ворагам, тэма звароту салдата з вайны ў родную хату, да мірнай стваральнай працы.

Пераадолеўшы назмерныя цяжкасці і выпрабаванні, герой лірычнай паэмы «Ясны кут» без рукі батрацтва ў родныя мясціны. Перад вачыма яго — палілішчы.

Пад курганам ляжыць Поўсяла,

А другая палова пайшла На чужыну, далёка, далёка... Але герой не губляецца, не ўпадае ў адчай, а з той-жа энергіяй, з якой ён змагаўся на фронце, бязроўка за аднаўленне разбуранага вайной калгаса «Ясны кут».

Час прышоў нам наладзіць свой дом.

Ад цямна да цямна Мы складалі бяро да бяро, Каб за вясну прытулак займець, Мы лажылі вянец на вянец. І ўздыхаўся смадысты і радасны ён

Ад падмурку да самых акон, А пасля ён увесь узяўся галавой Жоўтай, жоўтай страхой.

Гэтая ўрачыстасць стваральнай працы савецкага чалавека яшчэ з большай сілай выяўляецца ў паэме «Хлеб». Вайна скончана. Дэмобілізаваны вайн, сэрца якога занудзілася па родных нівах, вяртаецца да хаты, каб сеяць зёрні, вярочыцца збожжа, здабываць хлеб. Ад бязмежнай шыры мільных прастораў, ад радасці здзеўсненых жаданняў — бязмернае яго шчасце.

Наогул, трэба адзначыць, як радасную з'яву, што галоўным героем паэзіі Петруся Броўкі з'яўляецца чалавек сацыялістычнай працы.

Паэт добра ведае жыццё, думы і пачуцці нашых простых людзей — кавалёў, трактарыстаў, аграмоў, майстраў калгаснага ўраджая. (Тут варта прыгадаць новыя цыклы вершаў П. Броўкі, змешчаныя ў часопісу «Полымя» і новую паэму «Родныя берагі»). Усаляўнае чалавеча працы — лейтэматы ўсё творчасці Броўкі. Гэта важна тым больш, што ў беларускай літаратуры яшчэ мала добрых твораў пра перадавых людзей Савецкай Беларусі — стаханавцаў, заводцаў, калгасаў, новабудуючых.

Так паэт, разам з народам вярнуўшыся да мірнай працы, усаляў творчую энергію працоўных і мас, натхнёных вялікай мэтай і пабудовай камуністычнага грамадства.

Кастусь КІРЭНКА КОМУНІСТ

— Завіце мяне комуністам! — Скажу ён сабрам перад боем, І першы пайшоў у атаку, І першы вярнуў агнявое

Праваў, што сціскала пагрозна Ад пушчы да сіняга мора На шэрых параненых скалах Праслаўлены Балтыкі год.

І першаму ўдарыла сталлю Яму па гарачаму твару. ... З крывы ля варажка дота Байца паднялі санітары.

А ў поўдзень прышла перамога. Спяшала на захад пыхота. І бачылі хлопцы партгара, Хадзіў ён ад роты да роты,

Хадзіў ён, сціскаючы зброю, Вялікай тугой апавіты, Ды чуў толькі словы: — Прыходзька?

— Прыходзька напэўна забіты...

Асабістая сціплая справа: Завя, Яшчэ без расшэння, Як вечная памяць аб сьне З партграм ішла ў наступленне...

А юнак гэтым часам Далёка Блукваў па вайсковых шпіталах.

МАРА

Міма пустак, паміж балот, Па маўкалых лясных абшарах, Можна сотні, мо' тысячы год Вандравала рачулка Мара.

Хто такую даў назву ёй, Назву з промняў адных вясновых? Як іржою, яе вадой З'едзен бльічкі чорнагаловай.

Толькі рос тут сівы чарот, Што скарынку зямлі прарэзаў, І ў змаганні за многа год Стаў упарты, нібы жалеза.

Доўга здзіўлены людзі былі Гэтай назвай, не назвай — худам.

Што наш праезд думаў, калі Ахрысціў гэтак чорныя груды?

Але востр прамінулі гады. Даў нам заклік вялікі Сталін. І пайшоў наш калгас малады У наступленне на тонкія далі.

Мы расчысілі чорнае дню. На дрыгве легла сетка каналаў.

Сустрэча з лаўрэатамі Сталінскіх прэмій

19 чэрвеня адбылася сустрэча работнікаў Інстытута мовы і літаратуры Акадэміі навук БССР з лаўрэатамі Сталінскіх прэмій — работнікамі літаратуры і мастацтва: Якубам Коласам, Кандратам Крапівай, Петрусь Броўкай, Максімам Танкам, Л. Александроўскай, І. Ждановіч, З. Азгура. Вечар адкрыў Міхась Лынькоў. Затым Якуб Колас, К. Крапіва, П. Броўка і М. Танк прачыталі свае творы.

Гаіліся раны, і вочы Ужо тыя дарогі шукалі,

Дзе з славай цяпер яго рота Імкнулася з бою да бою. — Зноў дайце мне зброю! — прасіў ён. Але не далі яму зброю.

Камісія. Ціхі прафесар. Суровы прысуд медыцыны. Патрэбен спакой і напружка. Паветра і вітаміны.

— Не трэба! Таварыш прафесар! Мне толькі дваццаты год!... Юнак не вярнуўся ў пыхоту, Але ён прышоў на завод.

Нялёгі быў першы пачатак На новай дарозе. Руіны. Пустэча.

Над горадам родным Самотны ўскрык жураўліны.

Але не шукаў ён ніколі Для сэрца спаконую прыстань. — Я-ж колісь прасіў перад боем, Каб звалі мяне комуністам! —

Сказаў ён сабе і з запалем Узыйшоў за цяжку працу, І новым сбрам было дзіва, Што ён н'ат не ўмее стамляцца.

І зямля, што змарзела даўно, Чалавечую ласку гаснала.

Не забыць нам ніколі тых дзён, Ясных, радасных і працавітых. Узарало, завінела, як звон, На тарфяніках буйнае жыта.

І шпанцы—ледзь вецер кране— Цыжак хваляю пойдучы удалеч. Люба ніва была па вясне, І яшчэ даражэй, як жытнялі.

А сеголета арэзаны торф Даў турбіне усю сваю сілу. Электрычнасць, як тысяча зор, Нашы хаты ўначы асвятля.

Родны край, ты вякамі чакаў, Каб твае завілі так абшары. І нядарма наш праезд назваў Гэту рэчку, зямлю гэту Марай.

Так, ён верыў, што вырвецца з цьмы І зазье радзіма агнямі. І сягоння шчаслівыя мы, Што жаданні іх сапраўданыя мі.

„Партызанская вайна ў народнай творчасці“

18 чэрвеня ў Беларускім Дзяржаўным Універсітэце кандыдат філалагічных навук І. В. Гутараў абараніў доктарскую дысертацыю на тэму: «Партызанская вайна ў народнай творчасці».

Гэтая праца выклікала вялікую цікавасць у грамадскіх сталіцы. На паседжанне вучо ага савета прыйшло шмат вучоных, пісьменнікаў, крытыкаў, студэнтаў.

І. В. Гутараў у часе Вялікай Айчыннай вайны змагаўся ў партызанскіх атрадах у Бранскіх лясах і на Беларусі — аўтаматчыкам, разведчыкам, мінерам, затым быў камісарам партызанскіх атрадаў імя Шчыра і «Першы Варашылаўскі», камандзірам многіх баявых аперый. Узнагароджаны ордэнамі Леніна, Чырвонага Сцягу і медалямі.

Ваюючы супроць нямецкіх захопнікаў, І. В. Гутараў не пакідаў і сваю навукова-даследчую працу. Цёна звязаная з бейцамі, камандзірамі, палітработнікамі партызанскіх атрадаў і злучэнняў, а таксама з насельніцтвам часова акупіраваных абласцей, ён запісаў шмат партызанскіх песень, пагаворак, прыпевак, сказаў і добра запомніў умовы іх узнікнення і формы бытвання. А як вядома, народная творчасць у гэты час была пашырана, як і сам партызанскі рух. Тав. Гутараў збіраў матэрыял па свежых слядах аджывых удзельнікаў усенароднай барацьбы з нямецкімі фашыстамі, знаходзіўся ля самых вытокаў фальклора. Гэта дало мажлівасць маладому вучоному

— Калі гэта ўсё чыста перачытаў, добра ў сваіх думках раскласуваў, каб не збіўся, што да чаго і к чаму; людзей слухай, а свой розум меі».

Другая сатыра пад назвай «Хто ж лесу, а хто к бееу» пабудавана ў форме даялягі паміж двума сядлянцамі на тэму аб свабодзе і, такім чынам, прадаўжае тэму папярэдняй сатыры. Па прыкладу Некрасава, Купала дае траншныя, палітычна вострыя назвы адміністрацыйным і мясцовым пунктам, у якіх адрэзу выкрываецца сэнс часу. Вось поўны тэкст гэтай сатыры:

«Ці ты бачыў жалі слабуду? — пытае адзін мужык у другога.

— Бачыў. — Кажы другі.

— Несамавіта, калі табе праўду скажыць. Стаць у нейкім балочце, будыць пападніваці, у зямлю паўзэдзілі; стрэхі саламяныя: мох на іх парос, шытыг вецер пазываў; вокны ў хатах лучынкамі ды алуцкім пазалатаваны; людзі нейкія абараняныя, у лапцях, зацяганяныя, агададзілі і пералужышыся, — бо трэба табе ведаць, што пад той час, як я быў, наехалі там «госці» і па-своёму слабадзіцца абуцалі нагайкамі...

— Аб якой ты гэта выдзеш слабуде?

— Ну аб Слабудзе, Нагайкаўскай воласці, Усмірыцельнага ўезда, што недалёка ад Прыгознава і Вісельнава.

— Ну, і зехаў-жа ты, брат! — Я пытаю аб слабуде, што нам даравана царскім маніфэстам.

— Ага! Зраумеў... Ну, выбачай, сватка, гэтайкі слабуды мне яшчэ не здаралася бачыць!..

В. ЛУЦЭВІЧ.

ВУЧАНЬ Н. А. РЫМСКАГА-КОРСАКАВА

У гэтыя дні, калі ўся наша краіна, усё перадавое чалавечтва адзначае 40 год з дня смерці аднаго з выдатных прадстаўнікоў новай рускай музычнай школы «Магутнай кукі» — геніяльнага кампазітара Нікалая Андрэевіча Рымскага-Корсакава, — нельга не ўспоміць таксама ад заслугаў перад музыкай і культурой усяго Савецкага Саюза і, у першую чаргу, перад беларускай, вучня Рымскага-Корсакава і прадаўжальніка традыцый яго школы — кампазітара Васіля Андрэевіча Залатарова.

Не глядзячы на тое, што В. А. Залатароў вучыўся ў кансерваторыі ў Н. А. Рымскага-Корсакава нядоўга, апошні ў «Летанісу майго» музычнага жыцця неадравазна надзрэслава, што Васіль Андрэевіч з'яўляецца яго вучнем «ужо цалкам». Вялікі кампазітар таксама ўвёў Залатарова пасля сканчэння кансерваторыі ў «бядзееўскі гурток» — творчае аб'яднанне музыкантаў прарэспубліка напрумку ў рускай музыцы. Рымскі-Корсакаў, з'яўляючыся музычным кіраўніком гуртка, надаваў вялікае значэнне тэхнічнай дасканаласці, выхоўваў творчую самастойнасць у сваіх вучняў і перадаў гэтыя якасці сваіму вучню Залатарову.

Надзяўчы В. А. Залатароў 8 сакавіка 1873 года ў Тагарову, у сям'і рабочага табачнай фабрыкі.

* 3. НІГІН *

У дзесяцігадовым узросце В. А. Залатароў трапіў у хор хлопчыкаў Прыдворнай капелы ў Пенябургу (цяпер Ленінградская Акадэмія музыкаў). Кіраўніком капелы быў М. А. Балакіраў, яго памочнікам — Н. А. Рымскі-Корсакаў. Акрамя зняткаў па вачальных і тэарэтычных дысцыплінах, В. А. Залатароў вучыўся ў капеле ў прафесара Краснакуцкага іграць на скрыпцы. У гэты час ён робіць першыя спробы ў галіне кампазіцыі.

З 1894 на 1897 год В. А. Залатароў вучыцца кампазіцыі ў Балакірава. Тады-ж ён піша свае першыя творы і сімфанічныя карціны «Вальпургіева ноч», уварыюру - фантазію «Веснае свят» для сімфанічнага аркестра. Першую сімфонію (партытура загубілася).

У 1898 годзе паступіў у Пенябурскую кансерваторыю ў класе Рымскага-Корсакава і праз два гады скончыў поўны курс, атрымаўшы на выпускных экзаменах у 1900 годзе прэмію імя Глінкі за кантату «Рай і Пырэ».

Першае публічнае выступленне В. А. Залатарова, як кампазітара, адбылося ў Паўлаўску ў рускіх сімфанічных канцэртах Бяляеўскага Тава-

рства (1900 год), калі выконваўся яго «Элегія» для сімфанічнага аркестра. Тады-ж ён пачаў у Бяляна друкавацца.

У 1906 годзе кампазітар пераязджае спачатку ў Растоў, а пасля ў Маскву і з 1910 года ўстае ў лік прафесараў Маскоўскай кансерваторыі. У гэты час ён напісаў Першую сімфонія, за якую была прысуджана прэмія імя Рубінштэйна, п'яць квартэтаў (за другі, чверты, пяты — прэмія Бяляеўскага Таварыства), вярэйскага рандома, Другая сімфонія — «1905 год», «Ён і яна» — для галасы з аркестрам, фартэпіяна, трыя, рад хораў і раманэў, балада «Жаніх» для галасы, хора і аркестра на тэкст Пюшкіна (у 1937 годзе, у сувязі з 100-годдзем з дня смерці А. С. Пюшкіна, балада на Усесаюзным конкурсе на лепшы музычны твор на тэсты Пюшкіна атрымала прэмію).

З 1913 года В. А. Залатароў працуе ў Крансдара, дзе выбіраецца дырэктарам Кубанскай кансерваторыі. У Крансдара ім напісана Саната для скрыпкі, Саната для фартэпіяна, рад фартэпіянных п'ес і дзіцячых педагогічных зборнікаў.

У 1924 годзе В. А. Залатароў запрашаецца прафесарам у Адзкую кансерваторыю. Там у яго вучыцца кампазітары Данькевіч, Фемілідзі, дырэктары М. Паверман, Е. Санькевіч (адна з першых жанчын-дырэ-

жораў у Савецкім Саюзе). У Адзку ў 1925 годзе ён напісаў сваю першую оперу «Дэкабрысты», паводле лібрэта Ясіноўскага. Гэтая опера была ўключана ў рэпертуар Вялікага тэатра Саюза ССР.

З 1926 па 1930 год В. А. Залатароў працуе прафесарам Кіеўскай кансерваторыі. У гэты-ж перыяд ім напісаны «Эскізі» і «Фантазія» на украінскіх тэмы (прэмія на Усесаюзным конкурсе). Шаўчэнкаўская сюіта для хора, салістаў і аркестра, Маладзёўская сюіта, 7 турк-меміскіх гарманізаций (прэмія на Усесаюзным конкурсе), перааркестравана сімфонія «1905 год», напісана на народныя думы XVII стагоддзя аднаактавая опера «Хвісьціко Андэер».

У 1930 годзе кампазітар пераязджае ў Свардлоўск, дзе ім ствараюцца такія буйныя рэчы, як Узбэскае сюіта, фяржанскі марш (прэмія на Усесаюзным конкурсе), Таджыкская сюіта (прэмія на Усесаюзным конкурсе).

У сувязі з арганізаванай Беларускай Дзяржаўнай кансерваторыі, В. А. Залатароў у 1932 годзе па курсу зачытваецца прафесарам кансерваторыі і пераязджае ў Мінск. Педагагічная і творчая дзейнасць Залатарова ў Беларусі зрабіла вялікі ўплыў на развіццё музыкальнай культуры ў рэспубліцы. Усе прадаўжальнікі маладзёнага пакалення беларускай кампазітараў і музыкантаў з'яўляюцца яго выхаванцамі.

Шостая сімфонія — у 1944 годзе і носяць назву «Мая Радзіма». Кампазітар прывясціў яе таварыш

Сталінскай прэміі, заслужаны дзеяч мастацтва БССР А. Багатыроў, заслужаны артыст БССР І. Жановіч, дацэнт Беларускай Дзяржаўнай кансерваторыі В. Яфімаў, кампазітары П. Падкавыраў, Д. Лукас, А. Алюнік, Вайнберг, Абелюць, заслужаны артыст БССР М. Крошнер, музыказнаўца С. Нісенеў і іншыя.

За гэты перыяд часу кампазітарам напісана Трыцяя сімфонія, прысвячэная чэлюскінцам, Чацвертая сімфонія (беларуская), опера «Ак-Гюль» (белая кветка), «Піць кантрастаў» для галасы з малым аркестрам, фантазія на белар

Да 6-й гадавіны з дня смерці Янкі Купалы

Паэмы Янкі Купалы

Я. ШАРАХОЎСКІ

Янка Купала быў не толькі выдатнейшым лірыкам, але і эпікам. Ён напісаў шмат пэмаў на тэмы сучаснага жыцця і з часоў мінуўшчыны. Да Я. Купалы жанр пэмы ў беларускай літаратуры быў прадстаўлены анімальнымі пэмамі «Энеіда нававарат» і «Тарас на Парнасе», першанымі апавесцямі Дуіна-Марцінкевіча (Ф. Багушэвіч, як вядома, пэма не пісаў). Гэтыя творы адраілі пэму станаўчую ролю ў развіцці беларускай літаратуры, але не маглі прэзідэнтаваць на глыбокае і поўнае адлюстраванне народнага жыцця. У анімажных пэмах народнае жыццё адбывалася ў форме замалевак сялянскага побыту, а ў дыдактычных апавесцях Дуіна-Марцінкевіча ў форме выкарыстання фальклора для стварэння ідэалізаваных вобразаў прыгожых сялян — носьбітаў ідэі класавай згоды, якой прасякнуты творы гэтай пісьменніка.

Я. Купала развіваў жанр пэмы на сапраўды дэмакратычнай ці, дакладней кажучы, на рэвалюцыйна-дэмакратычнай аснове. Ён стварыў рамантычна-рэалістычную пэму «Курган», «Бандароўна», «Яна і я» і інш., у якой паказваў істотнейшыя рысы беларускага народа — непакорлівасць простага чалавека перад прыгнётам талкамі, яго высокай маральнай каштоўнасцю, яго працавітасцю і любоўю да волі.

У дарэвалюцыйнай творчасці Я. Купала з найбольшай сілай вывяў свае здольнасці эпічнага паэта ў перыяд новага рэвалюцыйнага ўздыму ў пачатку дзесяцігоддзя XX стагоддзя. Прыгадаем, што ў 1910 г. была напісана пэма «Курган», у 1913 г. «Бандароўна», «Яна і я», «Магіла льва» і інш. Такім чынам, па часу напісання гэтых творчых адносца да аднаго перыяда са зборнікаў вершаў «Шляхам жыцця» (пэма «Курган» нават была надрукавана ў гэтым зборніку). Як вядома, аўтарскія вершы зборніка «Шляхам жыцця» ўключаюць у сябе элементы рамантыкі, пры чым па функцыі гэтай рамантыка нагадвае рамантыку ранняга Горкага. Рамантыка ў вершах зборніка «Шляхам жыцця» адпавядала выспяванню актуальных дэмакратычных сіл, рэвалюцыйнасцю якіх у многім абумоўлівалася ўздзеяннем пролетарскай ідэалогіі, адпавядала зусім так, як у А. М. Горкага рамантычны матывы «бязумства хрэбных» адпавядалі выспяванню пролетарыята, як класа. А. М. Горкі ў сваіх рамантычных апавяданнях апрапоўваў лягядны, які захапляў яго гераічны характарамі дзеючых персанажаў. Я. Купала, як нахадка гераічнай традыцыі свайго народа, таксама шукаў у яго мінулае, у яго паданнях, лягяндах, песнях гераічны характары. Так былі створаны многія пэмы Я. Купалы, у тым ліку «Курган» і «Бандароўна».

Рамантычна-рэалістычны стыль пэмы Я. Купалы «Курган», «Бандароўна», «Яна і я» быў абумоўлены тымі ж прычынамі, што і рамантычна-рэалістычны вершаў зборніка «Шляхам жыцця». У гэтым стылі выяўлялася эстэтычная ідэалогія рэвалюцыйнай сялянскай дэмакратыі, якая пад кіраўніцтвам рэвалюцыйнага пролетарыята рыхтавалася да новых сацыяльных бітваў.

Першую сваю пэму «Зімой» Я. Купала напісаў у 1906 г., яшчэ да таго часу, як выйшаў у свет першы зборнік яго твораў «Жалейка». У гэтай ранняй рэалістычнай пэме ўжо намечаецца важнейшая асаблівасць пэмы Я. Купалы — паказка асаблівых канфіктаў герояў у непасрэднай сувязі з сацыяльна-класавымі супярэчнасцямі, што служыла мэтам выкрываць разбэшчаны і бесчалавечны буржуазна-памешчыцкі грамадства. Глыбокая любоў і чалавечнасць у дачыненні да герояў з народа, кантрастны паказ жыцця беднай вёскі з аднаго боку і панскага двара з другога, крытыка і асуджэнне жорсткай памешчыцкай эксплуатацыі — усё гэта паказвае Я. Купала ў пэме «Зімой» як рэвалюцыйна-дэмакратычнага гуманіста.

Гераіны пэмы вясковая дзяўчынка Ганна — адзін з першых вобразаў абяздоленай беларускай жанчыны ў творчасці Я. Купалы. Ганна беднасцю, яна «пашла ў двор на службу для хлеба куска». Адарваная ад роднай хаты, ад бацькоў, даверлівая да людзей, яна зрабілася «мані бізмужыняй» і праз гэта загінула.

Спачатку акалічнасці жыцця як быццам спрыялі Ганне. У двары яна пакачала «беднага дзяцюка», гэткага-ж прыгожага, як і яна, сумленнага-ж хлопца Цімоха.

Іван ШАМЯКІН

Пасланец Масквы

(Урывак з другой часткі апавесці „Глыбокая плынь“)

Дачакаўшыся на ўласці вочы, Нікалай Маеўскі паўзком прабраўся да хаты цёткі Сцепаніды.

Старая сустрэла яго, як роднага сына, са слязамі радасці, паверыла яму без усялякіх паролляў і адразу ж пачала карміць і расказваць аб яго родных. Ён слухаў радаона і прагна, смачна ядучы халодную бульбу з сырм салам і запіваючы кіслым малаком.

Апаўночы Сцепаніда кудысьці схапіла і прыняла Насцю Зайчук, якая, убачыўшы Нікалая, спачатку вельмі разгубілася, а потым зарывалася і абняла яго, проста і шчыра.

Сцепаніда глядзела на іх з замілаваннем. — Ну, цыпер зразумела, для чаго табе загадаў увесць час быць пры мне? Вось... вясці яго трыба на Лясіна.

Янка Купала ў 1940 годзе.

Толькі нішта прашапаў ёй на вуха. Яна ў адказ вясёла засмяялася.

Абмеркаванне спектакля „Яўгені Анегін“ у Тэатральным Аб'яднанні БССР

21 чэрвеня Тэатральнае Аб'яднанне БССР наладзіла абмеркаванне оперы „Яўгені Анегін“ П. Чайкоўскага, якая гэтымі днямі была пастаноўлена Беларускай Дзяржаўнай тэатрнай операй і балета.

Аналіз опернай пастаноўкі зрабіў музыказнаўца Б. Смольскі. Ён адзначыў, што спектакль „Яўгені Анегін“ сведчыць аб значных поспехах усяго творчага калектыва. Тэатр ідзе па правільнай лініі, калі ўключае ў свой рэпертуар рускія класічныя оперы.

Затым Б. Смольскі пераходзіць да разбору пастаноўкі.

У „Яўгені Анегін“, — зазначае ён, — адлюстравана жыццё рускага грамадства XIX ст. У пастаноўцы зроблены акцэнт на вяршэнне лірыка-драматычнай тэмы, таму галоўная ўвага ў пастаноўцы аддаецца раскрыццю вобраза Таціны.

Аднак, спектакль не паабудзены значных недахопаў як у афармленні, так і ў ігры аркестра. Акторы ў асноўным, гаворачы Б. Смольскі, справіліся са сваімі задачамі. Асабліва падрабозна ён спыніўся на разглядзе цікавых вобразаў Таціны (арт. Р. Млодэк) і Анегіна (арт. Н. Сярдобаў).

Судакладчык, старшы кансультант Тэатральнага Аб'яднання БССР М. Пігулеўскі, адзначыў, што Вольга ў выкананні артыстка Г. Ціпавай не адпавядае пушкінскаму вобразу. Пачатак сцэны, у якой Таціна піша ліст да Анегіна, пастаўлены рэжысёрам няўдала. Не зусім выразна выглядае вобраз Грэміна артыстам І. Мурашчыкам.

М. Пігулеўскі гаворыць, што опера „Яўгені Анегін“ патрабуе выключнай дакладнасці ў пастаноўцы, таму што і музыка Чайкоўскага, і раманы Пушкіна добра ведаюць нашы слухачы, і яны будаць жорстка крытыкаваць работу тэатра, які не здолее дамагчыся, каб сцэнічныя вобразы адпавядалі вобразам музычных.

Галоўны мастак тэатра С. Нікалаеў гаварыў аб афармленні спектакля „Яўгені Анегін“ (мастак Б. Волкаў). Яно было зроблена не на прынятых эскізах. Спектакль афармляўся зборнымі дэкарацыямі, якія іншы раз не адпавядалі зместу оперы (у першай карціне змест сядзі — Бірозыны гай і г. д.). Шмат недакладнасцяў і ў гарнітурах, шарыках, грымах, што сведчыць аб

спешцы і несур'ёзных адносінах да такога выдатнага спектакля, як „Яўгені Анегін“. Неабходна, каб афармленне па сваім характару адпавядала зместу оперы.

У абмеркаванні пастаноўкі прынялі таксама ўдзел і артысты, якія заняты ў спектаклі. Р. Млодэк і Г. Ціпава гаварылі, што, не глядзячы на поспех оперы ў слухачоў, пастаноўка „Яўгені Анегіна“ мае шмат недапрацаванага. Усё гэта адбіваецца і на якасці спектакля і на выкананні партый артыстамі.

І. Балочін зазначае, што іншы раз старыя акторскія традыцыі не даюць магчымасці выканаўцам па-новаму і своеасабліва трактаваць вобраз. Гэтыя старыя традыцыі іншы раз перашкоджаюць і яму ствараць цікавы вобраз Ленскага.

Аб нездаровай практыцы выпуску спектакля „Яўгені Анегін“ гаварыў дырэктар І. Пітгар. Работа над операй велікім заняўлася, а гэта ў сваю чаргу адбілася на якасці работы актораў, якія былі дэзар'ентаваныя вядзеннем тэрміна выпуску оперы.

Мастацкі кіраўнік тэатра А. Брон спыніўся пераважна на арганізацыйных і матэрыяльных цяжкасцях, якія былі пры рабоце над пастаноўкай оперы, і гэтымі цяжкасцямі спрабаваў асвятляць некаторыя недахопы новай пастаноўкі.

Дырэктар тэатра А. Целічан не згадзіўся з некаторымі прамоўцамі, якія імкнуліся захваліць спектакль „Яўгені Анегін“. Ён заклікаў удзельнікаў абмеркавання да аб'ектыўнай крытыкі, каб па-спраўдному разабрацца ў недахопах спектакля. У нашых газетах мала з'яўляецца матэрыялаў, якія б далі характарыстыку якасці работы і рэпертуарнай лініі тэатра.

Выступленне начальніка тэатральнага аддзела Кіраўніцтва па справах мастацтва пры Совеце Міністраў БССР Я. Яфімава было вельмі абстрактным. Ён гаварыў аб усім — аб арганізацыйных пытаннях, аб адсутнасці сувязі паміж Тэатральным Аб'яднаннем БССР і Кіраўніцтвам па справах мастацтва, аб друку, аб канкрэтных разглядах якасці спектакля ў яго выступленні не было. Гэта факт гаворыць, што т. Яфімаў слаба ведае жыццё буйнага тэатральнага калектыва рэспублікі і зусім некрытычна ставіцца да яго творчай працы.

Адзначаючы поспех тэатра, вышлі ў пастаноўцы оперы „Яўгені

Анегін“, Л. Літвінаў аднак зазначае, што некаторыя акторы яшчэ знаходзяцца ў палоне старых традыцый. Вярот паўнацэннай часткі іх жыццё яшчэ ўтрыманцям настрою, адсутнічае правільны погляд на метадалогію сваёй творчасці. Новы спектакль „Яўгені Анегін“ — добрая праца, але яна не поўнасоп закончана, і над ёй яшчэ трэба працаваць, каб опера падоўга ўвайшла ў рэпертуар тэатра.

Абмеркаванне спектакля „Яўгені Анегін“, як правільна зазначалі некаторыя удзельнікі ў сваіх выступленнях, ператварылася ў своеасабліва вытворчому нараду. Большасць прамоўцаў гаварылі пераважна аб вытворчых пытаннях, але мала спыніліся на сутнасці спектакля, мала аддавалі ўвагі падрабязнаму аналізу рэжысёрскай работы, акторскага выканання, ігры аркестра і інш.

Несамарытчыным было і выступленне пастаноўшчыка спектакля Ул. Шахрай. Замест належнай увагі да крытыкі, ён нават спрабаваў абвінавачваць асобных рэцензентаў, якія крытыкавалі пастаноўку оперы, у неумелнасці. Ул. Шахрай, мушці, не разумее, што з крытыкай спектакля могуць выступаць як прафесіяналы-музыказнаўцы, так і радзьяны глядзчы, і іх думкамі не варта грэбаваць. Іх заўвагі значна дапамогуць нашым творчым работнікам у далейшай дзейнасці.

У заключэнне выступіла старшыня Тэатральнага Аб'яднання БССР Л. Александровская. Яна адзначыла, што нягледзячы на рэпертуар опернага тэатра ўзабачаецца спектаклямі рускай класікі. Першай такой спрабай у гэтым сезоне з'яўляецца спектакль „Яўгені Анегін“, які, не глядзячы на рад недахопаў, — з'ява вельмі станоўчая.

Л. Александровская крытыкавала творчых работнікаў тэатра за іх няўважлівасць да абмеркавання сваёй работы. Большасць з іх, зазначае яна, не з'явілася нават на паседжанне Аб'яднання. Не з'явіліся многія кампазітары, работнікі Кіраўніцтва па справах мастацтва, артысты і рэжысёры іншых тэатраў. Усё гэта сведчыць аб тым, што Тэатральнае Аб'яднанне БССР яшчэ не актыўна звязала дзейнасць сваіх членаў.

У абмеркаванні пастаноўкі прынялі ўдзел т.т. К. Пуроўскі, А. Чарнушаў, Я. Байрашэўская, І. Панае.

Вывучэнне ўніверсітэце імя Ламаносава ў Дзяржаўным Беларускай літаратуры

Другі год у Маскоўскім універсітэце дацэнт С. Васілеўскі чытае курс лекцый па беларускай літаратуры.

Студэнтамі старэйшых курсаў напісана каля 30 прац па творчасці беларускіх пісьменнікаў. 19 студэнтаў зрабілі пераклад на рускую мову твораў Ф. Багушэвіча, Я. Купалы, Я. Коласа, М. Багдановіча, М. Лынькова, М. Танка, К. Крапіны і інш. Каля 30 студэнтаў, каб чытаць у арыгінале творы беларускіх пісьменнікаў, вывучылі беларускую мову.

Студэнт V курса рускага аддзя-

лення Карачагін напісаў дыпломную працу на тэму: „Героіка беларускага народа ў пэмах Янкі Купалы“. Праца ацэнена на выдатна і перададзена ў Інстытут мовы і літаратуры Акадэміі навук БССР для зборніка. Студэнтка Н. Пупышава напісала цікавую працу на тэму: „Нахрасаўскія матывы ў творчасці Янкі Купалы“. Група студэнтаў пераклала на рускую мову п'есу „Раскідае гняздо“ і рад публіцыстычных артыкулаў і вершаў Я. Купалы. Студэнт Шапіра працуе над тэмай „Купала ў перакладзе народаў СССР“.

У Саюзе савецкіх пісьменнікаў БССР

Чарговае паседжанне секцыі прозы Саюза савецкіх пісьменнікаў БССР было прысвечана абмеркаванню новай апавесці Піліпа Пестрака „Пачатак“, надрукаванай у чацвёртым нумары часопіса „Полымя“.

„Пачатак“ — апавесць аб першых кроках развіцця партызанскага руху на Беларусі ў перыяд Айчынай вайны, адна з частак залужанай аўтарам трылогіі пра ўсенародную барацьбу з нямецкімі захопнікамі.

У абмеркаванні прынялі ўдзел Я. Брыль, І. Гурскі, І. Шамакін, А. Кулакоўскі, І. Громовіч, Ул. Агіевіч, Ул. Карпаў, І. Медзж, І. Ішч. Адзначыўшы, што апавесць „Пачатак“ напісана значна лепш, чым папярэднія працы твора Піліпа Пестрака, прысутныя ўказалі аўтару на рад недахопаў. Пакуль што ў апавесці — невыразны вобраз Мядзведзіча члена падпольнага райкома партыі. Часамі аўтар сліпа ідзе за нататрай, замест таго, каб аб'юльгіваць і адбіраць найбольш тыповыя і характэрныя. Учыні некаторыя героі ў недастаткова псіхалагічна аб-

грунтаваны і таму з'яўляюцца падчас нечаканымі для чытача.

Аўтар сваёй далейшай працай над апавесцю паабяцаў выправіць заўважаныя недахопы.

На чарговым паседжанні пэтычэнскай секцыі Саюза савецкіх пісьменнікаў БССР абмеркавала новую пэму Піліпа Пестрака „Слова пра Мінск“.

Пэма прысвечана сталіцы Беларусі — Мінску, яе гераічнаму мінулага і сучаснаму. Аўтар, сабраўшы шмат цікавага і рознастайнага матэрыяла пра Мінск, не здолеў скананавань яго ў адно цэлае.

Пэма атрыманая расцягнутай, са значнымі моўнымі хібаі. Дэтальна невыразныя, вобразы — неакрэсленыя.

У абмеркаванні ўдзельнічалі Пятрусь Броўка, Максім Танк, П. Панаичанка, Анатоль Вільгоны, Міхась Машара, Кастусь Кірэнка, Анатоль Астрышка і іншыя.

Усе прысутныя згадзіліся на тым, што пэму „Слова пра Мінск“ патрэбна грунтоўна перапрацаваць.

Праца лекторыя

Вялікую працу правёў лекторый на аснове марксізма-ленінізма для працоўнікаў мастацтва. Для актараў Беларускага Дзяржаўнага тэатра оперы і балета, Беларускага Дзяржаўнага тэатра імя Янкі Купалы, Рускага і Юрэйскага драмтэатраў, Белдзяржфілармоніі, Белдзяржэстрады, Беларускага тэатра кінематографіі і Саюза савецкіх мастакоў высокакваліфікаваным спецыялістамі былі прыгатаваны лекцыі на тэмы: „Аб філасоф-

скай дыскусіі“, „Дыалектычны матэрыялізм — светапогляд марксіска-ленінскай партыі“, „Сацыялістычны рэалізм — творчы метад савецкага мастацтва“, „Руская класічная філасофія XIX века — Герцын, Бялінскі, Чарнышэўскі, Лібэралабуаў“, „Класікі марксізма аб літаратуры і мастацтве“, „Асноўныя прычыны марксіска-ленінскай эстэтыкі“, „Пытанні сувязі зместу і формы ў савецкім мастацтве“ і інш.

„Полымя“ № 5

Выйшаў з друку пяты нумар часопіса „Полымя“. У ім надрукавана апавесць „Гартванне“ — А. Кулакоўскага, п'еса „Хлеб“ — І. Гурскага, пэма „Дарога ў будучыню“ — Э. Агніцэв, „Вершы пра трактарград“ А. Валюгіна, піска вершаў

М. Качачынскага „Пад небам балканскім“, верш „Дар астрылія“ — М. Лукіна, артыкулы „В. Г. Бялінскі — вялікі рускі мысьліцель“, М. Іаўчука „Магутны сіла савецкага мастацтва“ — Ф. Міхайлава і „Выбраныя вершы М. Танка“ — Ул. Агіевіча.

Абласная нарада кіноработнікаў

Адбылася нарада работнікаў кінофікацыі і працата Мінскай вобласці, у якой прынялі ўдзел загалючы раённыя аддзелаў кінофікацыі.

Удзельнікі нарады заслухалі даклад начальніка абласнога Кіраўніцтва кінофікацыі тав. Жука „Аб

ходзе выканання пастаноўкі Савета Міністраў СССР і Савета Міністраў Беларускай ССР па палепшанню кінобеларусі на сельскім і павелічэнню збора даходаў ад кіно“.

Трывалая сюжэта. Вобраз галоўнага героя не паабудзены схематычнасці.

Леанід Агурцоў — малады паэт, які шукае свае шляхі ў літаратуру, імгненна гаварыць сваім голасам, вучыцца ў В. В. Маякоўскага.

Малады паэт пераімае ў Маякоўскага не адну толькі форму верша, ён, — што асабліва прыемна адзначаць, — надае сваім вершам, кожнаму радку вялікую сэнсавую нагрукку, заключае ў іх глыбокія ідэі. Л. Агурцоў шукае моцныя, арыгінальныя рыфмы, цікавую рытміку, якая поўнасоп адпавядае зместу.

Старшая піонерка Ева Вербаўна напісала цёплы, поўны лірызма верш „Шчасце“. Новы быт класічнай вёскі, новыя светлыя думкі людзей, — вось аб чым мы даведземся са сціпых паэтычных радкоў маладога аўтара.

Аб класічнай вёсцы напісаў вершы А. Пашукоў. У вершах пачынаючага паэта сустракаецца многа прычым жакімамі вершы т.т. І. Спелавы, Л. Агурцова, Е. Вароб'ёвай і А. Пашукова.

Спелу праслаў маленькую пэму „Кастусь“. Трэба адзначыць, што малады паэт мае безумоўна паэтычныя здольнасці. Яго назіранні жыццёвых з'яў досыць свежыя і трапныя. Многія радкі пэмы напісаны шчыра і пераканана. Малады паэт умее бачыць наваколліе і перадаваць бачанае яркімі паэтычнымі вобразамі.

Аднак, пэма рыхла па сваёй класічнасці, у ёй няма закончанага

Упарадкаваць парк культуры імя Горкага

Стрэлкі новаўстаноўленага гадзінніка каля ўваходу ў Мінск парк культуры і адпачынку імя Горкага паказваюць 10 гадзін вечара, ці, як вайсковыя таварышы кажуць 22.00. Вы бадзёра накіроўвае свае крокі туды, дзе заклікальна гучыць вячэлая музыка...

Білет узяты, і вы апынуліся ля алях парка... Зварачаеце направа. Насустрэч узняўся густы пяд. Бліжэй да заклікальных гукў музыкі... Вось вялікая будка. Аркестр. Тут танцоўць. З боку чуюць музыка. Тут пляцоўка ўжо асфальтаваная... Ізноў танцы... Але ўгары грэмць яшчэ аркестр.

Грамадзянін, вазміце білеткі! Вось тут ужо сапраўдныя танцы... Шукаеце чыталню парка. Там не вельмі чыста, не вельмі светла і не вельмі ўтульна. Самых неабходных часопісаў — „Агняк“, „Змены“, „Крэкідзіла“ — няма. Куды-ж бы тут яшчэ падацца? Кію паглядзець? Карціна будзе ісці толькі ў суботу. Ды й то старая... Эстраднае выступленне — у няждло. Ды й то якасці не асаблівай. Будзьце паказваць неграцянскія танцы...

Ах, гэтыя танцы! Яны так прышліся да спады кіраўнікам парка, што танцамі кормяць наведвальніка па горла.

Трэба было-б яшчэ даклад паласуваць — сёння няма... У суботу... Сілу сваю пачаць — сіламеру няма... З пераўтварэння вышкі скокнучы — вышкі няма... Нядрэнна было-б замест таго, каб купіць білеткі на танцавальную пляцоўку, купіць білеткі на паглядзець спектакль ў летнім тэатры, але і летняга тэатра няма. На выставку мастацкую зайсці, але і выставкі няма.

Вось там відзецца яшчэ адна пляцоўка... Загнем туды... Гэта дзіцячая пляцоўка... Двое хлапчукоў вагаюцца на дошцы, прымацаванай на боцкі...

Малавата, малавата ўсё тут угадваді кіраўнікі парка нашым „дзедзі!“ Сюды-б трэба было карусель ды другія дзіцячы забавы.

Невялікі малюнак уяўляе з сябе парк культуры і адпачынку імя Горкага, які знаходзіцца ў цэнтры горада і работай якога павінен быў-бы вельмі і цікавіцца Гарадскі совет і грамадскія арганізацыі горада. Трэба адзначыць, што яны не пахадзілі ні сіл, ні сродкаў для таго, каб у кароткі тэрмін аднавіць парк, прыведзены ў стан крайняга запустэчэння ў часе нямецкай акупацыі. Парк адноўлены, праведзена некаторая работа па абслугоўванню наведвальнікаў, але ў кіраўнікоў парка, відэць, нехапае ініцыятывы, палёты думкі, фантазіі, каб зрабіць для наведвальнікаў прабыванне ў парку карысным і вясёлым.

Паркам кіруюць аж дзве арганізацыі. Зверху — кіраўніцтва паркам горада, якое ўзначальвае тав. Турэчкі, ніжэй — дырэкцыя парка, якой кіруе тав. Барышоў. Гэта, можна сказаць, ветэраны па рабоце ў парках Мінска. Дзесяткі гады яны гэтым займаюцца. Але калі пагаварыць з імі, дык ствараецца уражанне, што імяна заслугі і стаж служыць у іх апраўданнем для некаторага бяздзейнасці... Яны нават ахвот-

на перадаюць свае функцыі кіраўнікоў парка другой устаноўе, і гэтай ўсемагутнай устаноўе — банку. Калі ў кіраўнікоў парка запітаць: чаму няма сіламера, пацуче адказ:

— Банк не дае грошай...
— Чаму няма карусель?...
— Банк не дае грошай...

Праўда, асобныя арганізацыі і ведамствы сапраўды не садзейнічаюць наладжванню нармальнай работы парка, але банк тут менш за ўсё вінаваты. Напрыклад Міністэрства кінематографіі ўжо даўно павінен было пабудаваць у парку летні тэатр, але гэта не выканана. А праграмныя кіраўнікі Гарадскога аддзялення Саюдруку тав. Аграноўскі, не глядзячы на шматлікія аб'яднанні, да гэтага часу няк не змог пабудаваць кіёск для продажу газет.

Пакінем на час атракцыёны, кінотэатр, летні тэатр, кіёск...
— Чаму не адбылося ў парку ніводнай сустрэчы з наватарамі вытворчасці?
Што? Можна зноў банк вінаваты? Штосці больш падобна, што кіраўнікі парка вінаваты.

— Чаму не было даклада аб будучым Мінску, аб нашай літаратуры, мастацтве, аб лаўрэатах Сталінскіх прэмій, аб такіх гігантах прамысловасці, як аўтамабільны і трактарны заводы, аб горадзе-героі Сталінградзе, аб слаўных беларускіх партызанах? Іх падвільгаі, калі цікава расказаць, можна захапіць любоў аўдыторыю...

Праўда, у парку наладжваюцца даклады і лекцыі і асобныя з іх чыталіся на цікавыя тэмы і кваліфікаванымі лектарамі: С. Гелілавым — „Аб міжнародным становішчы“, Героем Савецкага Саюза І. Цімчуком — „Аб пяцігадовым плане“ і г. д. Але даклады бывады ад выпадку да выпадку і планаваліся яны не работнікам парка, бо плана лекцыі ў дырэкцыі няма.

Быў яшчэ і даклад тав. Фёдарова аб атамнай энергіі, які дубіраў вусімі і ў парку і на возеры. Гэта, дарчы, той самы даклад, якім кіраўнікі лектарскага бюро паслужыла корміць ужо на працягу двух год усё аўдыторыі Мінска.

Наогул, трэба сказаць, што ў рабоце парка імя Горкага не адуваецца наша большыя ідэялы. Гэта відэць з адсутнасці лекцыі на важнейшыя тэмы нашай сучаснасці, з адсутнасці сапраўднай прапаганды пастаўленага плана, работы нашых стыханаўцаў.

Праўда, нядаўна ў парку выстаўлена дошка лепшых стыханаўцаў горада, неўзабаве адрыецца выстаўка, прысвечаная ўдзелу камсомала ў Вялікай Айчыннай вайне, але гэтых зрухаў вельмі недастаткова.

Парк не мае свайго актыва. Ён не ведае запатрабаванню наведвальнікаў. Нават такой простаі рэчы, як кнігі скаргаў і прапашоў, няма. Парк не мае сваёй мастацкай самадзейнасці, ён не звязаны з калектывамі самадзейнасці горада, у тым ліку і нашых буйнейшых заводаў. Гэтыя калектывы ні разу не выступалі ў парку. Ніводнага шахматнага ці шаашчага турніра ці сенае адначасовай ігры буйнага шахматыста рэспублікі не праведзена, велатрэк пустае, спортыўныя таварыствы горада не працягваюць таварыстваў. Кіраўнікі спартыўнага таварыства „Харчавік“, які маюць свой стадыён на тэрыторыі парка, абмяжоўваюцца продажам білетаў на футбольныя матчы. Агража, якія яны абнеслі свой стадыён, няк не ўпрыгожвае парк.

Гэтымі днямі ў газете „Савецкая Беларусь“ (22 чэрвеня) быў надрукаваны ліст наведвальніка Б. Фенілонава — аб дрэннай рабоце парка імя Горкага. Яго прэтэнзіі зусім правільныя.

Савецкая дзяржава на адпачынак працоўных адпускае вялікія сродкі.

У Мінску ёсць, дзе адпачыць. Есць парк чэлюскінцаў, ёсць возера... Але становіцца парку, дзякуючы бяздзейнасці іх кіраўнікоў, выклікае законнае нездавальненне грамадскасці.

Гарадскі совет, у чым кіраванні яны знаходзяцца, павінен наведзі там сапраўдны парадак.

А. ГАНЧАРЫК.

Філіял абласной бібліятэкі на заводзе

Бабруйскай абласной бібліятэка імя Горкага арганізавала на гідролічным заводзе свой філіял.

Кніжны фонд філіяла хутка дасягне 2500 экзэмпляраў кніг.

Наш. кар.

Каштоўны пачатак

У Магілёве з поспехам прайшлі канцэрты народнай артыстыкі БССР і БССР, лаўрэата Сталінскай прэміі Л. Александровскай.

Творы Чайкоўскага, Даргамыжскага, Біза, Гліера, Цікоцкага, Любана і беларускія народныя песні, якія ўваходзілі ў праграму канцэртаў, былі выкананы артысткай залужэнні і правініена.

З іншых удзельнікаў канцэрта вызначыліся півніст С. Талкачоў, які выканаў „Лунную санату“ Бятовена, „Жавэрнак“ Глінкі — Балакірава, і цымбалісты С. Навіцкі і Х. Шмелькін, якія выканалі беларускія народныя песні і танцы.

Л. Александровская разам з групай удзельнікаў канцэртаў наведалі Магілёўскую музычную школу і музычным вучылішчам, пазнаёміліся з педагогічным кадытывам і слухалі канцэрт вучніў школы і студэнтаў вучылішча.

Артыстам былі паказаны сімфанічны аркестр вучылішча (кіраўнік А. Яўстратаў), дзіцячы хор школы ў колькасці 80 чалавек (кіраўнік С. Файнштэйн), хор вучылішча і аркестр народных інструментаў у складзе 100 чалавек (кіраўнік Л. Сіман) і інш.

Канцэрты Л. Александровскай пакінулі прыемнае ўражанне ў жыхароў Магілёва. Хоцацца, каб у далей-

шым гэты каштоўны пачатак быў падхоплены другімі майстрамі беларускага мастацтва і яны часцей сталі наведваць гарды нашай рэспублікі.

Л. СІМАН,
Дырэктар Магілёўскага музычнага вучылішча.

Адбыліся таксама канцэрты Л. П. Александровскай у другіх абласных і раённых цэнтрах: у Баранавічах, у Маладзечне, у Полацку, у Барысаве.

Акрамя адзначаных вышэй ў канцэртах прымалі ўдзел: народная артыстка БССР А. В. Нікалаева, саліст балета С. Паўлаў, артыст Н. Шышкін.

Больш удала абстаіць справа з прозай. У апавяданні „Сустрэча“ Л. Шымко паказвае дружбу баявых сяброў у перыяд Вялікай Айчыннай вайны. Пераканаўча апавядае ён і аб выхаванні прыміных дзяцей. Твор напісаны сакавітай мовай, ён паабудзены займальнасці і чытаецца з цікавасцю. Калі-б гэтак апавяданне зрабіць кампактным, унікнуць некаторых стылістычных неда-рэчнасцяў, дык яго можна было-б друкаваць.

Апавяданне „Альшанскае пасемішчына“ В. Каратышэўскага спрабуе адлюстравць класавую барацьбу ў вёсцы Заходняй Беларусі. Але аўтар не вырашыў тэмы. Вобразы беднякоў намалеваныя невыразна.

Не менш актуальнае пытанне закрапаецца і ў апавяданні „Два Сцяпані“ А. Каратышэўскай. Аднак, у ім толькі намечана схема псіхалагічнага апавядання.

Некалькі схематычна вырашаецца тэма інтэрнацыянальнай дружбы чэшскага кампазітара і савецкага воіна ў наведзе „Дуэт“ В. Ларына. Мова твора аднастайная. Аў